

REMISSYTTRANDE

2020-05-20

Dnr 0176/20

Er referens: Fi2020/02322/S2

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remissyttrande över promemorian Omställningsstöd till företag som fått minskad omsättning på grund av coronaviruset

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade promemoria på remiss och lämnar följande yttrande. Brå tillstyrker samtliga förslag. Mot bakgrund av Brås kunskap om ekonomisk brottslighet kommenteras och diskuteras här promemorian.

Systemets utformning försvårar vissa brott

Rena bedrägeriupplägg borde kunna förebyggas genom förslagen att omsättningen beräknas på två månader som varit, att det förhålls till samma månader året innan, revisorer involveras vid stora belopp och att Skatteverket handlägger och kontrollerar. Det finns dock hos vissa vanliga företagare en mycket stark drivkraft att rädda livsprojekt, ta ansvar för familj och anställda samt visa lojalitet mot leverantörer och kunder. Därför finns begripliga och starka incitament att få så mycket som stöd som möjligt. Det leder till att vissa kommer att sätta press på regleringen, vilket medför överutnyttjande, gråzonsproblematik och till viss del brott. Dessa drivkrafter är viktiga förklaringsfaktorer till ekonomisk brottslighet, där girighet inte spelar den stora roll som det ofta framställs. I debatten finns en viss obalans mellan kriminella entreprenörer som får stor plats i debatten när de utnyttjar bidragssystem och ”vanliga” ekobrottslingar som försöker vara framgångsrika och rädda sina företag.

Skattekontrollen har inte alltför stora resurser och framför allt revisioner är resurskrävande. När Skatteverket även ska betala ut det föreslagna stödet, kanske till så många som 180 000 företag – är det viktigt att resurser också avsätts för tillräckliga kontroller. Samtidigt är det, av skäl som beskrivs i promemorian, viktigt att hjälpa företagen som drabbats hårt av covid-19 pandemin, och att göra det skyndsamt. Vissa kontrollintressen kommer därför att behöva stå tillbaka.

Möjliga sätt att förbättra kontrollerna

Straffbestämmelserna om omställningsstödsbrott baseras i stor utsträckning på bidragsbrottslagen. Kopplad till bidragsbrotten finns en särskild lag om underrättelseskyldighet, som varit förlaga till ett förslag om underrättelseskyldighet vid stöd för korttidsarbete (remiss Fi2020/02127/S1). Även om omställningsstöden involverar färre aktörer, inte minst genom att Skatteverket både handlägger och har relevanta data att kontrollera uppgifterna mot, anser Brå att man bör överväga att införa en underrättelseskyldighet även vid omställningsstödsbrott. Det är inte orimligt att tro att vissa företag kommer att försöka begå bedrägerier mot eller överutnyttja såväl stöd för korttidsarbete som omställningsstöd. Det innebär att myndigheter som Tillväxtverket skulle kunna upptäcka misstänkta brott. Även Bolagsverket och Arbetsförmedlingen skulle kunna göra viktiga iakttagelser. Givet hur snabbt dessa system måste fungera för att hjälpa företag i nöd, är det viktigt att impulser om misstänkta fel kan överlämnas på ett rutinbetonat sätt utan att överväganden måste ske i det enskilda fallet.

Vad som på längre sikt kan övervägas är att samla bedrägeriliknande bestämmelser som omfattar näringsverksamhet i en särskild lag, även det efter mönster från bidragsbrottslagen. Vid sidan av de här föreslagna omställningsstödsbrotten är subventionsmissbruk ytterligare exempel på en regel som skulle kunna föras in i en sådan lag riktad till näringsverksamhet.

Detta yttrande avges av generaldirektör Kristina Svartz efter föredragning av biträdande enhetschefen Johanna Skinnari. Vid den slutliga handläggningen har även forsknings- och utredningsrådet Lars Korsell deltagit.

Kristina Svartz

Johanna Skinnari